

Tre arkitekter femton kvadratmeter

Skogsindustrierna har låtit tre kända svenska arkitektkontor rita ett 15 kvadratmeter stort trähus på varsitt tema: Trädgård, Relax och Gäster.

Efterlängttade 15 kvadratmeter

Sedan den 1 januari 2008 får friggeboden vara 15 kvadratmeter. Det öppnar för nya möjligheter. 50 procent mer är mycket. Man får plats med fler funktioner än på bara 10 kvadratmeter, som tidigare var maxytan för en friggebod. Både boende och pentry, både bastu och relaxrum eller både verkstad och lektrum. Både . . .

Friggebodens historia

När friggeboden föddes för snart 30 år sedan var den tänkt som förråd. Den 1 januari 1980 kom en ny lag som gjorde det möjligt att uppföra en komplementbyggnad på maximalt tio kvadratmeter utan bygglov. Lagen gällde alla som hade en bebyggd tomt. Innan dess hade man inte fått bygga minsta lilla lekstuga utan bygglov, vilket resulterade i ofantligt stora högar av bygglovsansökningar hos kommunerna runt om i landet, med orimligt långa väntetider som följd.

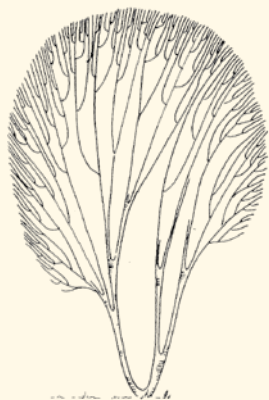
Nu får det vara nog med byråkrati,

tyckte den dåvarande borgerliga regeringen. Bostadsminister Birgit Friggebo fick igenom den nya lagen med rekordfart. Inte så konstigt att den tio kvadratmeter stora komplementbyggnaden kom att kallas just friggebod. Och friggeboden blev en succé av sällan skådat slag.

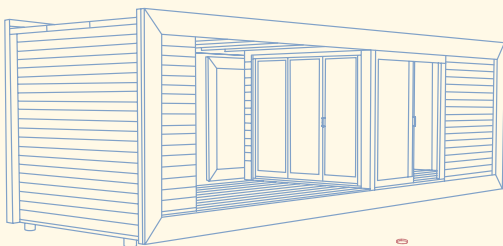
Lillebror friggebod

Bodarna fungerar oftast inte som förråd, vilket myndigheterna hade tänkt sig. Nej, de flesta använder sin friggebod som gäststuga eller snickarbod.

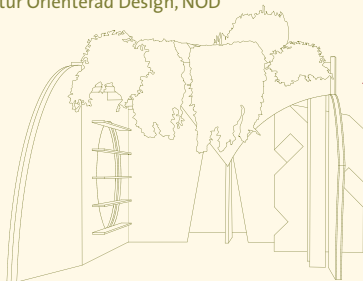
Ofta knyter friggeboden an till huvud-

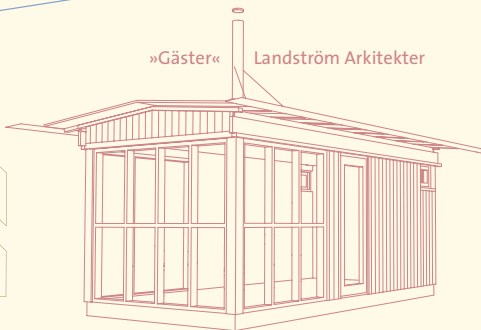
»Relax« Arkitektstudio Widjedal Racki Bergerhoff, WRB

»Trädgård« Natur Orienterad Design, NOD

»Gäster« Landström Arkitekter

huset rent utseendemässigt. Den blir som en lillebror. Är huset rött med vita knutar, ska friggeboden se likadan ut.

Friggebodens arkitektoniska utveckling har stått märkligt stilla. Bygg- och trävaruhandelns pakethus har dominerats av traditionella stugor. Den ena är den andra lik.

Den befriade friggeboden

Med 2008 års lag om större bygglovsfri yta för kompletteringsbyggnader har en nytändning spritt sig bland arkitekter, tillverkare och bygg- och trävaruhandlare. Friggeboden kan vara mycket mer än bara gästhus. Mycket mer än bara bastu. Mycket mer än bara snickarbod. Nu finns mängder med idéer: lusthus, spa, lekpaviljong, trädgårdsmöbel, ateljé, dansbana...

Innan du gör verklighet av dina kreativa idéer bör du dock alltid kontrollera med din kommun vilka regler som gäller för byggande där du bor. Läs mer i faktaboken.

15 kvadratmeter för olika behov

Skogsindustrierna har låtit tre kända svenska arkitektkontor rita ett 15 kvadratmeter stort trähus på varsitt tema: Trädgård, Relax och Gäster. Husen ska passa in i olika omgivningar såsom inne i skogen, vid kusten, på bondgården eller i betongförortens villaområde.

De ska kunna användas på olika sätt. Som redskaps- och hobbybod, som spa eller bastu och som gästhus. Eller till någonting annat.

Arkitekterna tänjer på gränserna och låter fantasin flöda utan att ge avkall på funktion. Och de presenterar varsitt bidrag som markant skiljer sig från de övriga.

Ritningar, materialspecifikationer och byggbeskrivningar på varje bidrag finns att ladda ner på Skogsindustriernas webbplats www.byggbeskrivningar.se.

Här finns byggbeskrivningar på hur du bygger allt ifrån altaner till bryggor och

staket. Du får också råd om hur du väljer virke, vilka verktyg som behövs och vilka regler som gäller.

Byggbeskrivningarna finns också att köpa hos välsorterade bygg- och trävaruhandlare.

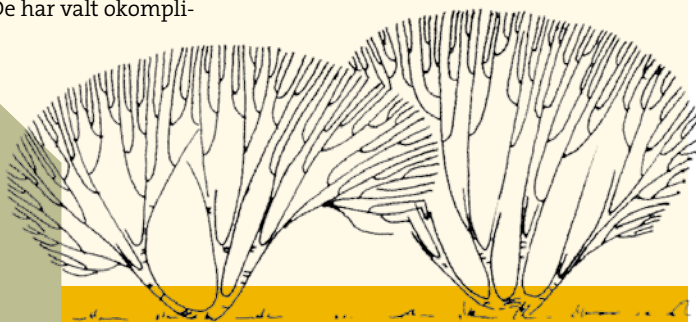
Bygg arkitektritad – själv

De tre arkitektkontoren – Natur Orienterad Design (NOD), Arkitektstudio Widjedal Racki Bergerhoff (WRB) och Landström Arkitekter – har utgått från att husen ska vara enkla att bygga. De har valt okompli-

cerade lösningar, lätta material med trä som dominerande inslag. Endast standardkomponenter och standardverktyg behövs. När du har undersökt förutsättningarna, till exempel vilka regler som gäller i din kommun, och bestämt var huset ska stå, är det i princip bara att göra en inköpslista utifrån byggbeskrivningen och materialspecifikationen och lämna in till bygg- och trävaruhandeln. Sedan är det bara att sätta i gång att bygga.

Vad längtar du efter? Låt dig inspireras.

Regler när du vill bygga friggebod

Det finns regler du måste hålla dig till. Vissa regler är generella och gäller över hela landet. Det kan också finnas särskilda bestämmelser i den kommun du bor i. För vissa installationer krävs det att du gör en bygganmälan. Kontrollera alltid först med din kommun vad som gäller.

Några generella regler för friggebodar:

1. För att vara befriad från bygglov måste byggnaden vara en komplementbyggnad till ett bostads- eller fritidshus. Den första byggnaden kräver alltid bygglov.
2. Man får bygga hur många komplementhus man vill på sin tomt, men den sammanlagda byggnadsytan får inte överstiga 15 kvadratmeter. Det innebär att om det redan finns extra byggnader på tomten, ska deras yta dras av från den du vill bygga.
3. Höjden får vara maximalt 3 meter till taknock.
4. Alla byggnadsmått avser yttermått.
5. Avståndet till tomtgränsen måste vara minst 4,5 meter.
6. Om byggnaden är större än 10 kvadratmeter och placeras närmare annat hus än 4 meter, finns särskilda brandregler.
7. Strandskyddsregler gäller, vilket i korthet innebär att du inte får bygga närmare vattnet än 100 meter. För det krävs särskilt tillstånd.

Från det stora vinklade fönsterpartiet sitter man och blickar ut över himmel och hav. För att sedan, när det blir mörkt eller ruggigt, dra sig inåt mot den mysiga braskaminen i husets mitt. Och när tröttheten kommer krypande, gå till kojs längst in i husets mest avskärmade del...

Många funktioner på 15 kvadratmeter

På temat »Gäster« har Landström Arkitekter ritat en modern friggebod med en mycket enkel grundidé som ger plats för många funktioner på 15 kvadratmeter.

Husets ena halva är glasad och ligger öppen för ljuset och den omgivande naturen, medan den andra är mer privat. Upp-

delningen gör att det går att använda huset till att sova, laga mat, äta och umgås i.

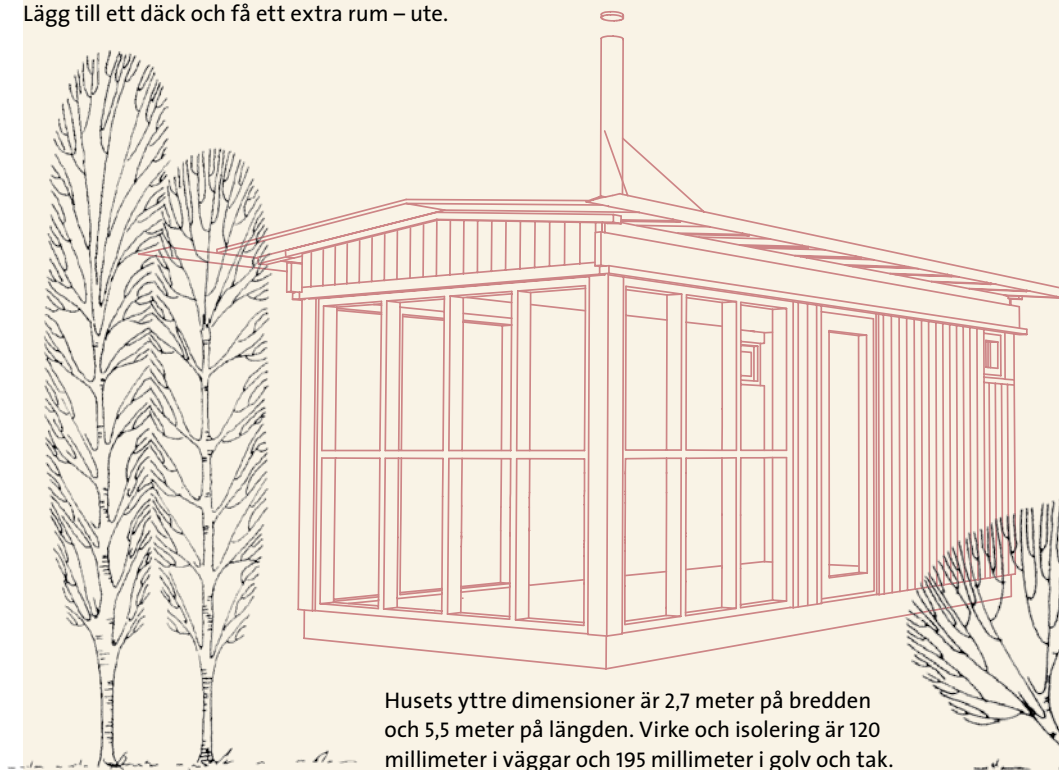
I den öppna delen finns plats för umgänge, här kan åtta personer sitta till bords.

I den mer avskärmade delen placeras pentry och bäddar. Två personer kan få bra sovplats beroende på hur huset inreds.

Huset är skapat för att smälta in i alla omgivningar: trädgård, skog eller kustmiljö.
Lägg till ett däck och få ett extra rum – ute.

Husets yttre dimensioner är 2,7 meter på bredden
och 5,5 meter på längden. Virke och isolering är 120
millimeter i väggar och 195 millimeter i golv och tak.

– Vi har skapat ett hus som på samma gång är ett sov- och ett lusthus. Man kan även använda det som en ateljé för arbete, säger Anders Landström. Tillsammans med Jesper Gedda är han den av kontorets arkitekter som varit mest involverad i skapandet av detta hus, tänkt för att kunna användas året runt i alla typer av klimat.

Förutom fönsterglasen är så gott som allt material trä. Kaminen placeras centralt mellan den öppna och den mer avskärmade delen och är att betrakta som ett frivilligt tillval. Det går även att välja bort ett eller flera av de stora fönsterpartierna, till exempel på gaveln, för att skydda mot insyn.

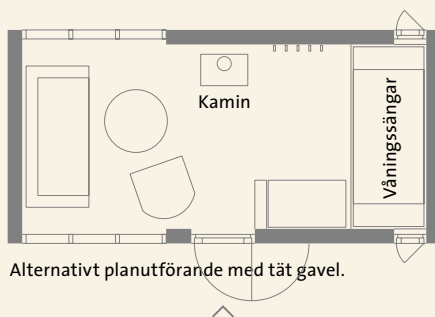
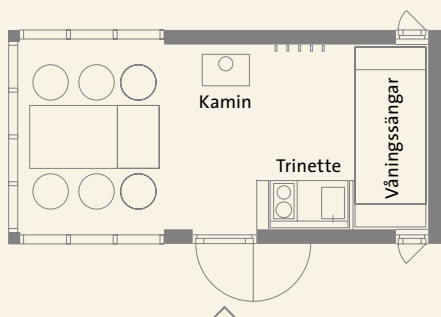
Fasaden är av stående panel. Takbekläd-

naden kan vara av papp eller plåt, bara det är ett lätt material, som klarar den flacka taklutningen.

Huset är ritat för att kunna byggas med standardkomponenter från bygg- och trävaruhandeln.

Arkitekterna bedömer att det för två normalt händiga personer tar två till tre veckor att färdigställa. Deras råd är att läsa ritningarna och byggbeskrivningarna noga och att följa dem:

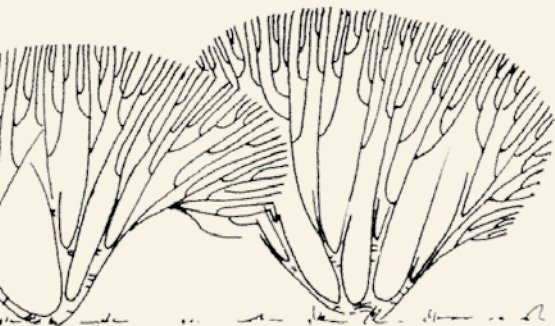
– Ta inte en genväg, som riskerar att bli en »senväg«, du kan rent av gå vilse. Vi vet att ritningarna stämmer. Däremot kan du lägga till din egen krydda. Precis som i ett recept.

Alternativt planutförande med tät gavel.

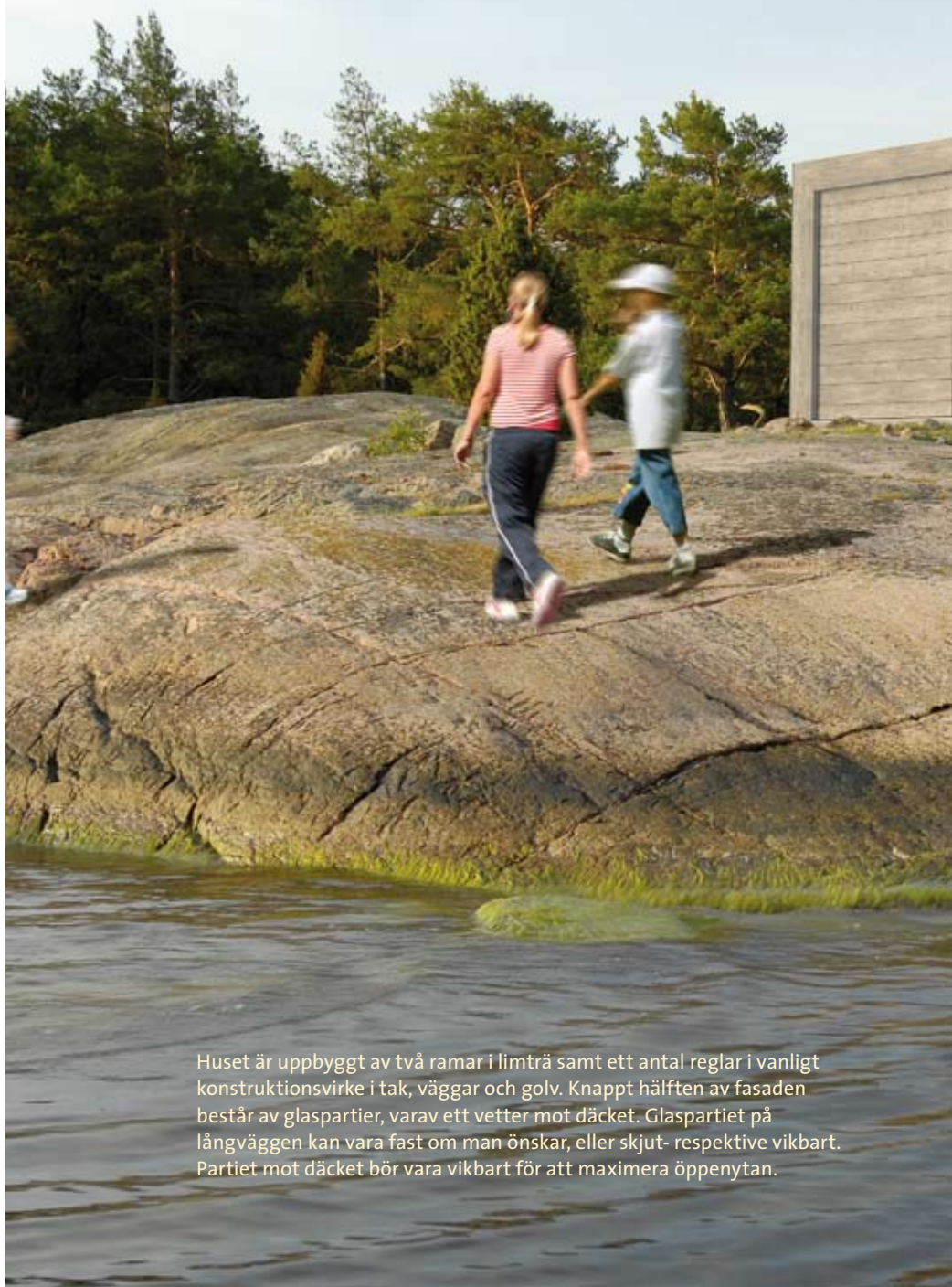
Trä är ett naturligt materialval i en friggebod, tycker arkitekterna:

– Men trä är ett levande material, så tänk på kvaliteten när du köper.

Landström Arkitekter

strävar efter att balansera mellan erfarenhet och nytänkande. De sex arkitekterna vill ge uttryck åt de unikt svenska karaktärsdragen. Projekten spänner från fritidshus och villor till offentliga byggnader, komplexa projekt inom trätungt byggande. Kontoret vann år 1996 Träpriset, instiftat av Skogsindustrierna, för Zorns textilkammare i Mora.

Huset är uppbyggt av två ramar i limträ samt ett antal regler i vanligt konstruktionsvirke i tak, väggar och golv. Knappt hälften av fasaden består av glaspartier, varav ett vetter mot däckbet. Glaspartiet på långväggen kan vara fast om man önskar, eller skjut- respektive vikbart. Partiet mot däckbet bör vara vikbart för att maximera öppenheten.

Ute och inne – rum för att koppla av

Kopplar av – hur gör man det? På temat Relax har Arkitektstudio Widjedal Racki Bergerhoff ritat en bod som egentligen är två, en större huskropp och en lite mindre. Tillsammans har de en area på 15 kvadratmeter och de båda huskropparna länkas samman med varandra via ett 12 kvadrat-

meter stort däckparti. Kontrollera med din kommun så att de inte tolkar däckpartiet som byggnadsarea.

Under den varma årstiden kan däcket utnyttjas och boden blir då dubbelt så stor.

– Beroende på vem man är kopplar man av på olika sätt. Vissa vill sitta i lugn och ro,

läsa och skriva, andra badar bastu, yogar eller mediterar. Åter andra pysslar med en hobby, som trädgårdsskötsel, fiske eller snickarprojekt, säger arkitekterna.

Relaxboden kan användas som badhus, lusthus, fiskebod, spa, lekpaviljong, snickarbod eller till något annat avkopplande. Den löser inte praktiska problem, som mer plats för gäster, utan är ett ställe där man unnar sig något extra. En lyx, som att ta hand om sig själv, njuta, leka eller bara vara.

Relaxboden är tänkt för både inne- och uteaktiviteter. En typisk sommarbod.

Den mindre huskroppen ligger förslagsvis öppen mot däckets överkant. Över däckets överkant ligger ett öppet tak bestående av takreglar. På huskropparna ligger ett nästan platt tak, som helst förses med takpapp för platta tak.

Även om grundformen är enkel, kan boden ta många olika skepnader beroende på vad man väljer för färger och material.

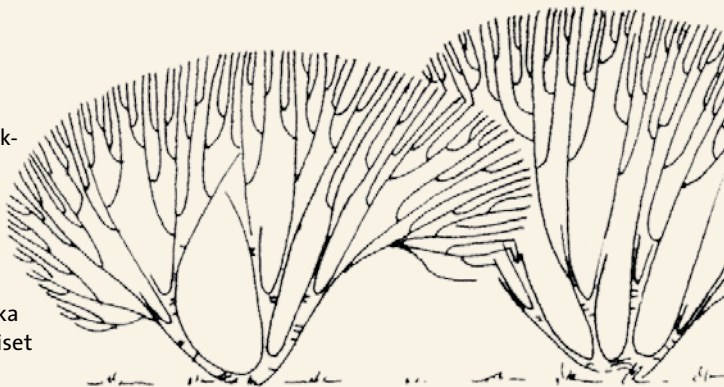
– Vi har tänkt mycket på att huset ska vara enkelt att bygga för lekmannen. Det innehåller inte några komplicerade lösningar, det är försett med minsta möjliga detaljer och det behövs inga specialverktyg.

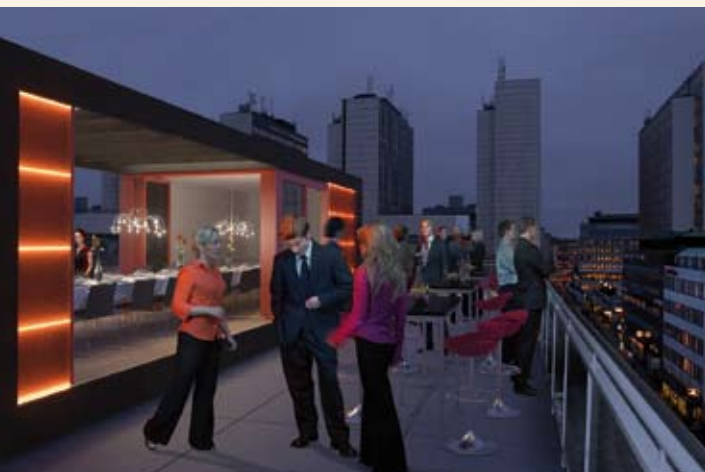
Över däckets mitt ligger ett öppet tak. På däckets mitt kan man lägga en badtunna till exempel. Däcksgolvet bör vara så likt inomhusgolvet som möjligt. Här ligger en duschdel öppen mot mittdäcket som har fått väggar klädda med korrugerad plåt.

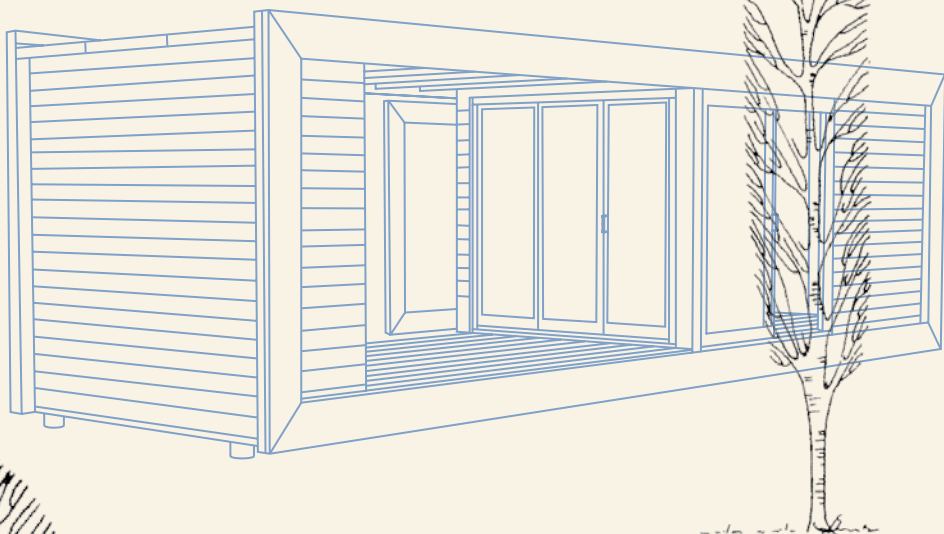
Arkitektstudio Widjedal Racki Bergerhoff, WRB

är ett ungt arkitektkontor i Stockholm som främst ritat villor och fritidshus. Särskilt intresserar man sig för övergångarna mellan utomhus och inomhus, zoner som förlänger tiden man kan vistas utomhus i vårt svenska klimat. WRB vann år 2000 Träpriset för Fritidshus, Trosa skärgård.

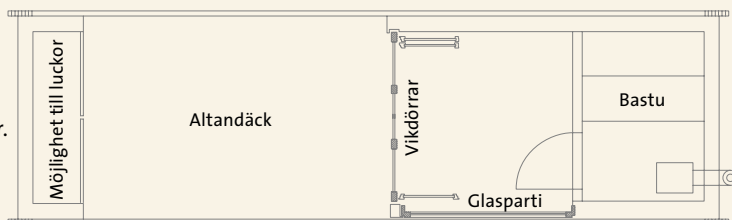

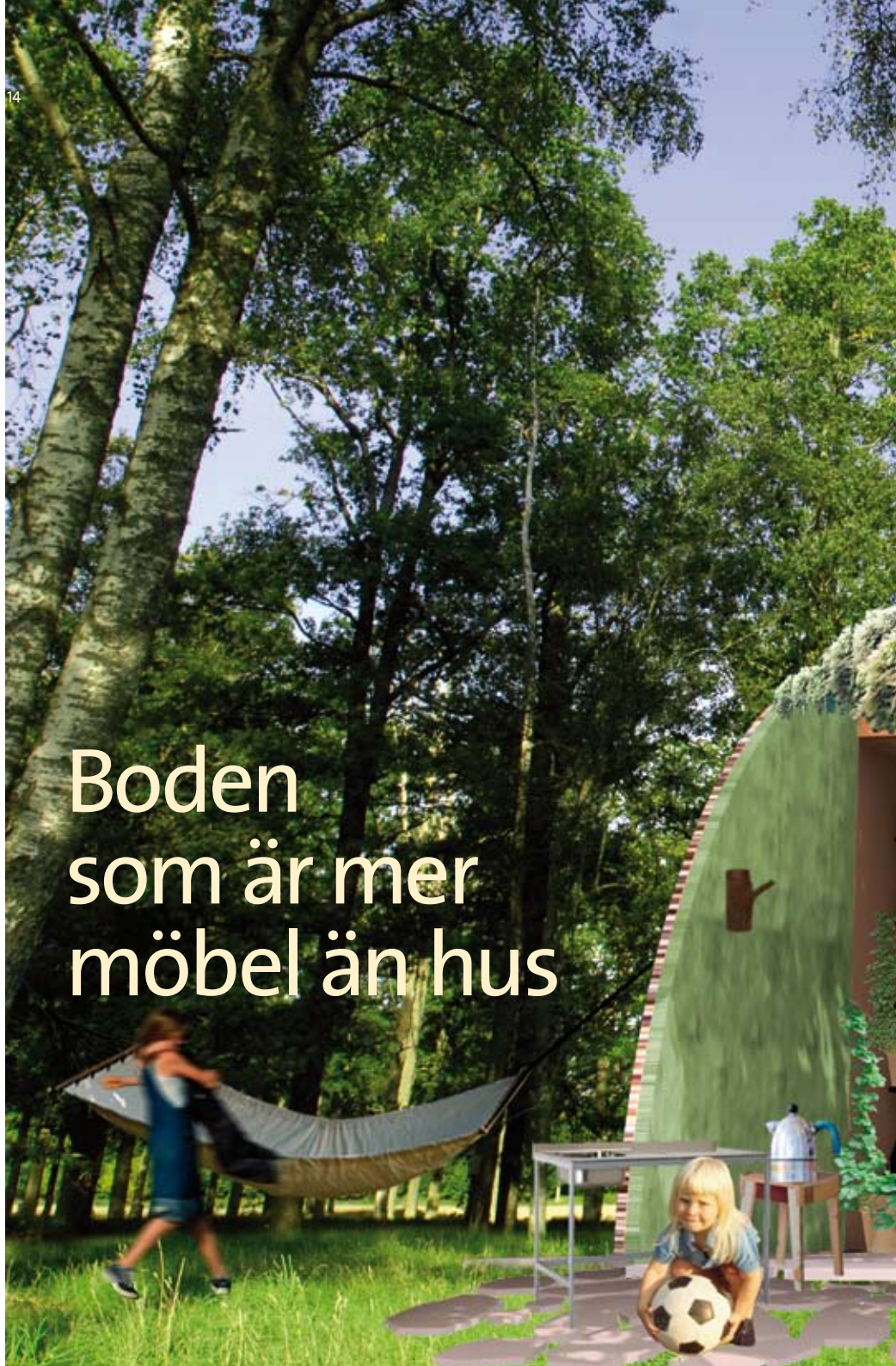
En friggebod som ett pent-house mitt i stan? Varför inte. Cityboden har fått väggpaneler av bakkbelyst plexiglas.

Relaxboden erbjuder många olika möjligheter. Kanske kopplar du bäst av med ett bastubad?

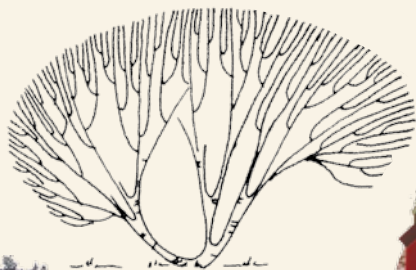

Boden som är mer möbel än hus

En hägring? Nej, en friggebod!
NODs trädgårdsbod är tänkt för liv,
rörelse och skapande. Bodens är en
liksidig kvadrat med alla bärande
element, regler och väggar i
trä som kläs med skivmaterial,
exempelvis konstruktionsplywood.

Ovanför hyllplanen för blomkrukor täcks väggen av en spegel, av antingen en blank plåt eller ett speglande akrylglas. Här reflekteras himlen och den omgivande naturen.

En vägg har ett icke öppningsbart runt fönster. De tre andra väggarna har stora dörrar som gör att de går att öppna helt.

Ovanpå Trädgårdsboden kan trädgårdens smådjur gömma sig. Taket är en gummiklädd planteringslåda för lökväxter eller en lättskött sommaräng.

Måste en friggebod se ut som en friggebod? Nej, det anser inte arkitekterna hos NOD, Natur Orienterad Design, som ritat boden på temat Trädgård:

– Vår bod ska ses mer som en trädgårds-möbel i jätteformat än ett hus, säger Eve-liina Hafvenstein hos NOD.

Trädgårdsboden kan användas som snickarbod, utomhusmatsal, pysselrum, förvaring av trädgårdsredskap, vinterförvaring av krukväxter, sommarkök ... Eller varför inte som lokal dansbana efter grillfesten utomhus?

Här suddas bokstavligen gränsen mellan bod och trädgård ut, eftersom grönskan fortsätter uppåt bodens väggar och tak – även in i själva boden.

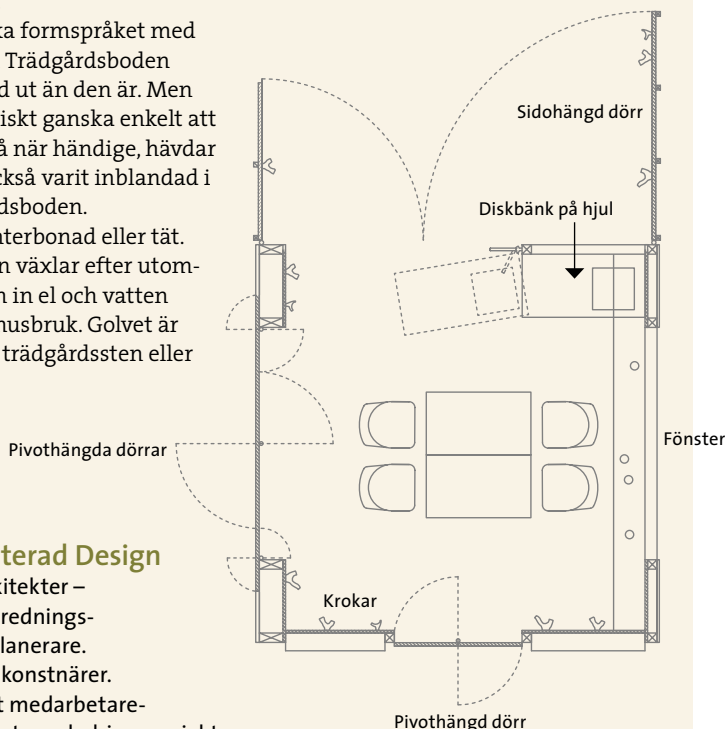
– Det maximalistiska formspråket med många detaljer kan få Trädgårdsboden att se mer komplicerad ut än den är. Men själva skelettet är faktiskt ganska enkelt att bygga för den något så när händig, hävdar Magnus Schön som också varit inblandad i skapandet av Trädgårdsboden.

Boden är varken vinterbonad eller tät. Inomhustemperaturen växlar efter utomhusklimatet. Drar man in el och vatten ska det vara för utomhusbruk. Golvet är ett »utomhusgolv« av trädgårdssten eller

betongplattor som glesas ut mot väggarna och fortsätter utanför boden – allt mer spritt. På så vis understryks det upplösta rummet.

Varje yttervägg är tänkt att skifta karaktär enligt olika teman. Arkitekternas förslag är att en vägg får hyllplan, där man kan placera blomkrukor. På en annan fästs vajrar som klängväxter får klättra på. På en tredje finns en dörr som kläs med flätad vide.

Trädgårdsboden är ett exempel på en annan attityd till livet. Tanken är att den inte ska vara färdig när skelettet är byggt, utan att den är en lång skapandeprocess som sätter fart på brukarens fantasi.

NOD, Natur Orienterad Design

är en grupp på åtta arkitekter – landskaps-, hus- och inredningsarkitekter samt stadsplanerare. Ibland arbetar de med konstnärer. NOD drivs i form av ett medarbetare-ägt kooperativ och arbetar och driver projekt gemensamt med grupparbete som bas. Gruppens specialitet är gränssnittet mellan människa och natur.

Trä – det självklara valet

Sedan urminnes tider finns en träbyggartradition i Sverige. Kanske inte så konstigt med tanke på att Sverige är en skogsnation. Förr valde man trä, för att det var den råvara som stod till buds. I dag visar undersökningar att svensken väljer trä för att skapa ett trivsamt hem – och visa miljöhänsyn.

Det miljövänliga valet

Trä är miljö- och klimatvänligt. Det kommer från en förnybar råvara, som det finns gott om i de svenska skogarna. För varje träd som huggs ner i Sverige planteras minst två nya. Det avverkade trämaterialiet används till en mängd olika produkter och lagrar kol under hela sin livstid. De växande träd som planteras i det avverkades ställe, absorberar koldioxid och producerar syre under nästan hundra år, innan det är dags att avverka och plantera nytt.

Så pågår fotosyntesen i all oändlighet och blir en del av lösningen på klimatproblemet.

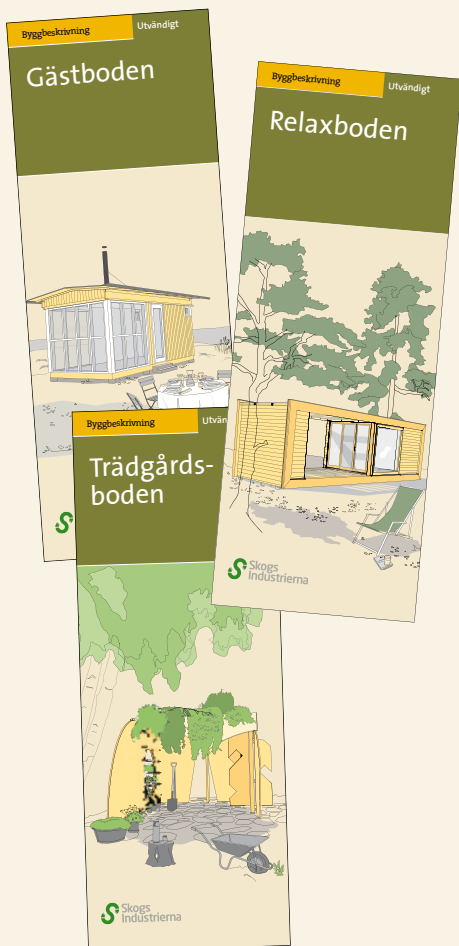
Svenskars känsla för trä

Den som varit på Skansen i Stockholm vet att där finns hus av obehandlat trä som är flera hundra år gamla. Gamla vackra trähus är något ursvenskt. Vi tänker på Astrid Lindgren och Carl Larsson. Våra rötter.

Men trä handlar inte bara om historia och nostalgi. De flesta moderna småhus byggs i trä och i dag utförs även allt fler större byggnadskonstruktioner i trä: höghus, broar, stora offentliga byggnader med mera.

Trä är helt enkelt ett framtidsmaterial, som kommer till sin rätt i många olika sammanhang och stilar.

Sedan den 1 januari 2008 får friggeboden vara 15 kvadratmeter. Det öppnar för nya möjligheter. Skogsindustrierna har låtit tre kända svenska arkitektkontor rita 15 kvadratmeter stora trähus på varsitt tema som du kan bygga själv.

På Skogsindustriernas webbplats www.byggbeskrivningar.se finner du byggbeskrivningarna för den arkitekturitade Gästboden, Relaxboden och Trädgårdsboden. Här finns ytterligare nästan 50 byggbeskrivningar på allt ifrån större hus till altaner, bryggor, staket, inredning och massor av goda råd om hur du bygger i trä.

Söker du mer kunskap om trä och träbyggnad finns Träguiden, www.traguiden.se.

